cieſ ⁊ tñ geometria ē ſpeculatiua. Itē prudētia ē habitꝰ practicꝰ ⁊ tñ finis eiꝰ nō ē opꝰ qꝛ aliqs dictat ꝙ eſt bñ agēdū nō ꝓpter opus ſed propter deū tantū.

¶ Tertiodecimo arꝫ ꝙ ſciētie ſpeculatiue non ſunt alijs digniores quia logica eſt ſpeculatiua et tamē nō ē dignior ſcia morali qꝛ meliꝰ eſt ſcire moralis q̄ logicam vel probaꝫ aliter qꝛ dignitas ſcie eſt ex obiecto. ſꝫ logica eſt circa ens rationis quod nullius dignitatis eſt ſecus autē eſt de ethicis ergo ethica melior eſt. Item ſcd̄m. ſ. t. j. parte. q. lxxxij. ar. iij. meliꝰ eſt amare deū q̄ cognoſcere eū. Et idem. q. cviij. ar. vj. ad. iij. ſꝫ ſcia moralis inclinat nos ad amorē ſpeculatiua aūt īclinat nos ad cognitionē ergo ſcia moralis practica nobilior ē ſpeculatiua qꝛ bonitas rei ſumiꝫ ex fine vnde ſi ſpeculatio eſſet melior praxi tunc non reprehenderētur a phi. ij. ethi. illi q̄ ponunt ſtatū ſciētie ethicoꝝ ī ſcire quod tñ eſt falſum vnde dicit ꝙ tales non philoſophātur ſꝫ ſunt ſicut infirmi audiētes medicum et non obſeruātes eius ꝓcepta. Similiter niſi actus voluntatis eſſet melior tunc habitus practicus intellectus non poſſet ordinari ad opus quod eſt in voluntate quia hoc eſſet inordinatum.

¶ Ad primū dicēdum ꝙ idē eſt vtile ⁊ honorabile quia iſta ſolum diſtingūtur ſecundum rationem honeſtum ei nō eſt inutile ſꝫ vt dicit cicero libro de amicicia plurimas habet adiūctas vtilitates. Et ſi dicaꝫ hec ſcia non eſt ſeruilis ergo non eſt propter alia negatur cōſequētia. Quidā dicūt poſt auicennam ꝙ duplex eſt vtilitas ſcꝫ ſeruilis et proficua.

¶ Ad ſecundum patet per idem. Nec valet vltima conſequentia videtur tamen ꝙ hec ſcientia non ſit multum vtilis ad aſtrologiam grāmaticam vel medicinam ſed quicquid ſit.

¶ Ad tertium negatur cōſequētia. nō ē enim vtilis ad alia ſic ꝙ lꝫ deſcendere de genere in genꝰ ideſt ꝓbare principia oīm ſcientiaꝝ ꝑ iſtam. Et licet ex aliquibus aliqñ videatur ꝑ accidēs ſequi ſcādaluꝫ nō tamen per ſe quia in hac ſcientia laboratur ſcire verum et reprobare falſum.

¶ Ad quartū videꝫ q̄buſdā ſcd̄m albertū ꝙ corpus animatum ſit hic ſubiectū. Sed cōmuniter hoc non tenetur. Dicendum ergo ꝙ anima cōtinetur ſub ente mobili non ſicut pars eſſentialis. Secundo diciꝫ ꝙ in hac ſcia nō conſiderantur partes et paſſiones corporis animati inq̄tum huiuſmodi ſed inq̄tum fluunt ad ipſa anima et non a ſuppoſito.

¶ Ad quintum dicitur ꝙ anima eſt vniuerſale ideſt quid commune et anima eſt quid primum notum eo modo quo finis eſt primum intentione ſed de hoc in principio primi phiſicorum.

¶ Ad ſextū dꝛ ꝙ illa q̄ ſunt īſtrumenta aliorum ſūt minus honorabilia licet forte ſint magis vtilia. Secus aūt eſt loqui de vtilitate ⁊ de nobilitate ſciētie. Ad aliud dꝛ ꝙ celum abſolute eſt minus nobile q̄ anima et cetera animalia. Sed dubitant quidam an totum cōpoſitum ſit nobiliꝰ anima. et dato ꝙ ſit nobilius tamen in iſto libro cōſideraꝫ nobiliſſima operatio ſcilicet intelligere vel non eſt nobilior libro de animalibus.

¶ Ad ſeptimū dꝛ ꝙ ibi eſt ꝯparatio ad ſciētias morales. Si queratur an hec ſciētia ſit dignior metaphiſica dicēdum ꝙ non. Contra anima eſt q̄d nobilius ente in cōmuni qđ eſt ſubiectū metaphiſice. Itē octauus phi. videtur nobilior iſto libro quia oſtendit deum eſſe ex primo argueretur ꝙ alie ſcientie ſunt nobiliores methaphiſica ſed vide in prologo phiſices. Ad aliud dꝛ negando conſequentiaꝫ nec eſt idē dicere hec ſcia eſt honorabilis et pro iſta ſciētia datur honor qꝛ videtur ꝙ pro qualibet ſcientia homines honorentur vnde athenienſes demetrium phalereū leontinū gorgiam ſuperbis ſtatuis decorauerunt vnde doctos viuētes et defunctos ſummis honoribus ꝓſequebatur priſca illa etas. Deinde diciꝫ ꝙ anima abſolute eſt ens nobilius q̄ homo felicitabilis. Contra actus ſecundus eſt perfectior primo ergo homo vel anima non eſt perfectior felicitate.

¶ Ad octauum patet per idem.

¶ Ad nonum dꝛ ꝙ anima eſt ītelligibilis ſed modꝰ declarabitur in tertio nec predicamēta propter hoc ſunt permixta quia vnum non fit aliud ſed in alio.

¶ Ad decimū negaꝫ illa maior. Si dicaꝫ oē ens vꝫ eſt ens in anima. vel ens extra animā. Dicendum ꝙ dupliciter aliquid eſt extra animam vnomō ſecūdū realē diſtinctionem. Et ſic eſt falſum. Aliomodo ꝙ in ſuo eſſe nō dependet ab operatione intellectꝰ et ſic anima eſt extra animam. Ad aliud dicitur ꝙ anima ſeparata non eſt phiſice conſiderationis ſed coniuncta. Et illomodo hꝫ aliquas opatiōes in corpe Si dicaꝫ ītellectꝰ ſaltē ē a corpe ſeparatꝰ quia ſua operatio nō fit per organū corporeū ergo intelligere non pertinet ad conſideratione phiſici dicitur ꝙ immo ratione ſubiecti informantis materiam. Si dicatur tunc intelligentie mouentes celum per ſe cōſiderarentur a phiſico quia excercent aliquas operationes per corpus vt puta motum localem. Dicēdū ꝙ illa operatio ē ſecūdaria anima autem q̄tum ad primum intelligere indiget miniſterio ſenſus. Et ideo per ſe cōſideratur a phiſico. Sed contra. Paſſio ſubiecti naturalis non conuenit anime. ſ. corruptibilitas ergo anima non per ſe conſideratur a phiſico. Item anima rationalis vnita corpori eſt per ſe ſubſiſtens ergo pertinet ad methaphiſicam. Dicendum ꝙ anima rationalis q̄tum ad aliquas operationes. ſ. vegetatiuas et ſenſitiuas corruptibilis eſt nec corruptibile eſt paſſio mobilis alias celum eſſet corruptibile. Ad aliud quidam dicunt ꝙ anima rationalis ſemper eſt ſubſiſtens. ſed non eſt per ſe ſubſiſtens. Primum eſt abſolute verum alterum autē quidam diſtinguit vel loquendo de per ſe exiſtere ī ſpecie completa. Et ſic eſt verum vel exiſtentia incompleta et ſic eſt falſum.

¶ Ad vndecimum dicitur ꝙ materia eſt magis in potētia. Et ideo difficillimum eſt eam cognoſcere niſi per trāſmutationē que cadit ſub ſenſu. Et ideo ratione iſtius operationis aliquomodo faciliꝰ ē eā cognoſcere. De methaphiſica autem videtur ꝙ iſta ſcientia eſt difficilior quia obiectum eius eſt minus in actu. Et ſic in hac ſcientia eſt duplex difficultas ſcilicet ex parte noſtri et ex parte obiecti. Sed dicēdum ꝙ difficultas que eſt ex parte noſtri eſt multuꝫ maior reſpectu ſubſtantiarum ſeparataruꝫ q̄ reſpectu anime. Et licet anima ſit prope nos propinquitate loci nō tñ ꝑ modū obiecti. Et ad aliud diciꝫ ꝙ anima ſenſitiua eſt nobis certiſſima. Secus autem de alia ſed melius diſtingue quo ad qꝛ ē cōcedo ſecꝰ autem quo ad quid ē. ſ. t. de veri. q. x. ar. viij. ad. viij. ſꝫ nonne mathematica eſt certior. Item libri phiſicorū ſunt eque certi ſicut ſcientia de anima ſimiliter metaphiſica. Sed queratur an logica ſit alijs certior videtur ꝙ ſic quia ad hoc ꝙ aliquis ſit certus de aliqua cōcluſione oportet ꝙ ſciat ꝯñam eſſe bonā ꝑ quam cōcluditur ſed nullus meliꝰ ſcit ꝯñam eſſe bonam q̄ logicus ergo logica eſt certiſſima. Item ma